

INLEIDING.

De vervoegde vormen zijn herhaaldelijk het onderwerp van discussies geweest in meerendeels korte artikels, waarbij steeds als probleem werd gesteld het actief of passief karakter van deze formaties. In 1895 verscheen een artikel ¹⁾ van Dr. A. A. Fokker naar aanleiding van de dissertatie van H. J. E. Tendeloo: „Maleische Verba en Nomina Verbalia”, (1895) getiteld: „Meer licht in de Maleische Spraakleer”, waarin ook het „subjectief-passief” ter sprake kwam ²⁾, een term welke sedert Roorda's tijd diende om de vervoegde vormen aan te duiden, en die tegelijkertijd de uitdrukking van een opvatting is. Evenals Tendeloo ³⁾ toont hij zich een tegenstander van deze opvatting. Daarna verscheen een artikel ⁴⁾ van C. Spat: „Een nieuwe richting in de Maleische Spraakleer”, dat een bespreking inhoudt van de zienswijze van Tendeloo en Fokker, later gevolgd door een ander: „Een twistpunt in de Maleische grammatica” ⁵⁾. Dezelfde auteur toont in een opstel getiteld: „Veel besproken Werkwoordsvormen in het Maleisch” ⁶⁾ welke zwakheden het stelsel zoowel der „conservatieven” als dat der „radicalen” aankleven. Met deze benamingen had H. N. Kiliaan in een artikel: „Passieve vormen in 't Javaansch en in 't Maleisch” ⁷⁾ respectievelijk de aanhangers der passieve en die der actieve opvatting aangeduid. Naar aanleiding van het laatstgenoemde artikel van Spat schreef N. Adriani een korte verhandeling getiteld: „De Beteekenis der Vervoegde Vormen in het Bare'e” ⁸⁾, waarin

¹⁾ Ind. Gids 1895 (2) p. 1581 sqq.

²⁾ o. c. p. 1589.

³⁾ o. c. p. 53, 153 sqq.

⁴⁾ Ind. Gids 1897 (2) p. 1634 sqq.

⁵⁾ Ind. Gids 1899 (1) p. 729—30. De bedoelde vormen komen ook ter sprake in een artikel van denzelfden auteur: „Naar aanleiding van dr. H. H. Juynbolls critiek op mijn Maleische grammatica”, Tijdschr. v. Ned.-Indië 1900, p. 343 sqq.

⁶⁾ Ind. Gids 1902 (1) p. 794 sqq.

⁷⁾ l. c. p. 487 sqq.

⁸⁾ Ind. Gids 1903 (1) p. 396 sqq.

hij aantoonde dat „de thans in het Bare'e gebruikelijke passieve vorm niet anders dan een vervoegde meervoudsvorm van de 3^e persoon” is. P. A. F. Blom schreef een bijdrage over: „Het Maleische Werkwoord” ¹⁾, waarin op het voetspoor van v. Ophuysen ²⁾ het praefix *di-* identiek wordt verklaard met personale 3^e persoon *dia* ³⁾. Eenige jaren later verkondigde H. Sundermann in een opstel: „Ueber Activum und Passivum im Niassischen” ⁴⁾ de opvatting, dat de vervoegde vormen een actief begrip uitdrukken. Daarbij baseerde hij zich onder ander op een uitspraak van Dr. H. Schreiber: „Nach meinen Begriffen gehört aber zum Begriff eines echten Passivs dies, dass auch bloss das Erleiden, ohne alle Bezugnahme auf das Agens, dadurch bezeichnet werden kann. Das ist aber bei diesen Formen durchaus nicht der Fall, vielmehr hat die Sprache dafür andere bestimmte Formen”, etc. ⁵⁾ Terzelfder tijd verscheen een bijdrage van N. Adriani: „Een en ander over de Werkwoorden in de Bare'e-taal” ⁶⁾, waarin nog eens de aandacht werd gevestigd op de als passieven optredende oorspronkelijke meervoudsvormen, transitieve vormen met onbepaald subiect ⁷⁾.

Eindelijk zag een zeer belangrijke studie van de hand van Prof. J. C. G. Jonker het licht, getiteld: „Over de „Vervoegde” Werkwoordsvormen in de Maleisch-Polynesische talen” ⁸⁾ (hier verder aan te duiden als V. W. V.). Zij bevat niet alleen een schat aan materiaal, maar de belangrijkheid wordt nog verhoogd door zekere ontdekkingen op het gebied van het Sikkasch en Ambonsch. In de volgende bladzijden zal herhaaldelijk gelegenheid zijn op deze studie terug te komen. Slechts moge hier de conclusie volgen tot welke de Schrijver komt ⁹⁾: „De vervoegde vormen waren oorspronkelijk (en zijn in sommige talen nog) actief en werden zoowel bij transitieve als intransitieve werkwoorden gebruikt”. Langen tijd scheen de belangstelling van de beoefenaars dezer talen zich van dit onderwerp afgewend te hebben, totdat

¹⁾ Ind. Gids 1906 (1) p. 520 sqq.

²⁾ Maleische Taalstudien I, Tijdschr. deel 46 (1903) p. 145 sqq., speciaal p. 165 vlgg.

³⁾ Blom o. c. p. 522—4.

⁴⁾ Tijdschr. deel 51 (1909) p. 357 sqq.

⁵⁾ Citaat bij Sundermann o. c. p. 358.

⁶⁾ Med. Ned. Zend. Gen. deel 53 (1909) p. 310 sqq.

⁷⁾ Cf. o. c. p. 315—7.

⁸⁾ Bijdr. deel 65 (1911) p. 266 sqq.

⁹⁾ o. c. p. 316.

Dr. S. J. Esser er nog eens op terug kwam met een bijdrage: „Nogmaals de vervoegde vormen”¹⁾ (soms aangeduid als: „Nogmaals V. W. V.”), waarin stelling wordt genomen tegen Jonkers verhandeling. Op pag. 181 o.c. vat de auteur zijn zienswijze samen: „De conclusie luidt dus dat in de MP talen de oorspronkelijke passieve vervoegde vormen van transitiva zich ontwikkelen in de richting van het actieve, op welken ontwikkelingsweg de eene taal verder, de andere minder ver is voortgeschreden”.

De volgende verhandeling heeft tot doel in de eerste plaats de bedoelde vormen, in de talen waar zij voorkomen, te doen kennen, hun gebruik vast te stellen, de pronominale elementen welke hierbij optreden te analyseeren en te vergelijken met hun zelfstandigen, enclitischen en possessieven vorm.

Transcriptie. Lange vocalen worden aangeduid door een lengte-teeken, e. g.:

ē, ī, ō, ū, ā; u is de weergave van Ned. oe.

ě = pĕpĕt.

ö = lang aangehouden pĕpĕt, oneigenlijk „lange pĕpĕt” genoemd, zooals in Atj., Gay., Sund., Oud-Jav.; de klank welke in de eerste drie talen naar Hollandschen trant ook *eu* geschreven wordt; niet aan te bevelen²⁾.

ă, zie pag. 80 noot 2.

u, ı = de halfvocalen.

De consonanten worden op de volgende wijze aangeduid:

ñ = gutturale nasaal.

j = palatale media; c = palatale tenuis; ñ = palatale nasaal.

De klanken welke in het algemeen in Ned. door dj en tj en nj worden voorgesteld, doch meer overeenkomen met Skr. akṣara ja, ca, ña.

y = Ned. j.

¹⁾ Feestbundel van het Koninklijk Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, deel I (1929) p. 161 sqq.

²⁾ „... ein einheitlicher Laut sollte auch durch *ein* Zeichen ausgedrückt werden”, W. Schmidt in *Anthropos* deel 2 (1907) p. 334. Zie verder dezelfde: *Die Sprachlaute und ihre Darstellung in einem allgemeinen linguistischen Alphabet*, o. c. p. 282—329, 508—87, 822—97, 1058—1105; p. 1082—86: „Die austronesischen Sprachen”. § 473: „Es wäre dringend zu wünschen, dass die Schreibweisen *ty* für *t'*, *dy* für *d'*, *ny* für *ñ*, *ng* für *ŋ* (*ñ*) doch bald verschwinden möchten, da sie gegen ein phonetisches Hauptgesetz verstossen, jeden *einzelnen* Laut auch nur mit *einem* Zeichen zu schreiben”.

ḍ = cacuminaal in Jav. en Bim., alveolair elders, doch alsdan d geschreven, en dus niet onderscheiden van de dentale, behalve in noot 1 bij p. 3.

Een punt onder een vocaal geeft aan dat deze de drager van den hamza-klank is: ḍ, ẓ, ḥ, ḡ, ḫ.

De hamza komt ook voor na consonanten, zooals in Galoli; alsdan wordt deze klank door een punt na dien consonant aangeduid. Overigens zijn dezelfde symbolen gebruikt als in het Ned.

De namen der talen zijn zonder eenig systeem gespeld; al naar gelang zich een zekere schrijfwijze ingeburgerd heeft is die schrijfwijze gevolgd.

Van een litteratuur-lijst is afgezien, daar bij elke taal de betrokken litteratuur in de noten is vermeld.
